



Afscheidstoespraak Elco Brinkman

Thom van Campen

Aan de orde is de herdenking van Elco Brinkman.

Ik heet de aanwezige familie, onder meer in de Voorzittersloge, van harte welkom.

Ik verzoek u allen, voor zover dat mogelijk is, om te gaan staan.

In zijn memoires *Bouwen en bewaren* schreef Elco Brinkman het volgende:

“Wie niet tegen lijden in Den Haag kan, moet maar in Leiden op een terrasje blijven zitten.”

Ook zonder al te gedetailleerd in te gaan op de aanloop naar de verkiezingen van 1994, en Brinkmans vertrek uit de Tweede Kamer een klein jaar later, kunnen we stellen dat hij de harde kant van Den Haag van dichtbij heeft leren kennen.

Toch zal hij maar weinig op het terras in Leiden hebben gezeten. Niet alleen omdat zijn vrouw Janneke ooit vertelde dat hij zelfs in de heftigste tijd van zijn politieke loopbaan opgewekt en vrolijk bleef. Maar ook omdat hij er simpelweg geen tijd voor moet hebben gehad.

Doorgaans is het bij een herdenking verleidelijk om iemands loopbaan van begin tot eind langs te lopen. Maar bij Elco Brinkman zou dat lastig worden. “Afwachten en stilzitten kan ik nu eenmaal niet”, zei hij eens.

En dat blijkt wel uit zijn enorme staat van dienst. Die is nauw vervlochten met de publiek zaak doordrenkt van passie voor het politieke métier. Als ik bij al zijn posities



en betrekkingen stil zou staan, dan zouden we de stemmingen van vandaag tot morgen moeten uitstellen.

Daarom wil ik het vooral hebben over zijn verhouding tot deze Kamer. Die valt zonder meer in de categorie 'zonder wrijving geen glans.'

Elco Brinkman betrad het politieke toneel toen hij in 1982 op 34-jarige leeftijd zijn opwachting maakte als minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Al kort na zijn aantreden werd hij door Joop den Uyl aangesproken op opmerkingen die hij over de Tweede Kamer had gemaakt.

In een interview had hij zich kritisch uitgelaten over het functioneren van de volksvertegenwoordiging.

Kamerleden zouden zich volgens Brinkman soms wel erg nadrukkelijk met het bestuur bemoeien. En voor besluiten van ministers mocht wat hem betreft best wat meer respect bestaan.

De jonge minister bood zijn excuses aan, en werd jaren later nota bene zelf een kritisch Tweede Kamerlid en fractievoorzitter namens het CDA. In die hoedanigheid deed hij misschien wel één van zijn bekendste uitspraken: *"Het speelkwartier is voorbij"*, waarmee hij zijn onvrede over het derde kabinet Lubbers kracht bijzette.

Een uitspraak die karakterologisch niet uit de toon viel, maar uiteindelijk wel een opmaat bleek voor de ferme wending die zijn partijpolitieke carrière zou nemen.

Toen hij zestien jaar na zijn vertrek uit Den Haag terugkeerde als fractievoorzitter namens het CDA in de Eerste Kamer, had hij het openbaar bestuur en maatschappelijk middenveld van bijna alle kanten gezien. Zijn gave en bereidheid om het politieke bedrijf een



spiegel voor te houden, was hij in al die jaren overigens niet verloren.

In zijn maidenspeech riep hij niet alleen het kabinet, maar ook de volksvertegenwoordiging – en daarmee ook zichzelf – op om kritisch naar het eigen optreden te kijken. Een oproep die later volgens Eerste Kamervoorzitter Broekers-Knol een terugkerend thema zou worden in zijn bijdragen.

De jonge minister van weleer was een ervaren parlementariër geworden.

Elco Brinkman overleed op 31 augustus 2026. Namens de Tweede Kamer wens ik zijn familie en allen die hem dierbaar waren veel sterkte met dit grote verlies.